

Mavzu: Iboralar

Aa Tarixda o'chmas iz
qoldirgan sportchi.

Olimpiya*
olimpiada*

LUG'AT

***Olimpiya** – sport, musobaqa va tinchlik ramzi sifatida tanilgan qadimgi Yunonistondagi shahar nomi.

***Olimpiya o'yinlari** yoki **olimpiada** – har to'rt yilda o'tkaziladigan yirik xalqaro sport musobaqasi.

Oksana Chusovitina serquyosh

O'zbekistonimizning faxri va jahon sportining haqiqiy afsonasidir. 1975-yilda qadimiy Buxoro shahrida, oddiy oilada dunyoga kelgan bu matonatli qizcha yoshligidanoq sport gimnastikasini tanladi. U tinimsiz mehnat va sabr evaziga tarixdagi sakkizta Olimpiya o'yinlarida qatnashib, **dovrug'i dunyoga taraldi**.

Professional sport faqat yoshlarga mos degan qarashni yo'qqa chiqargan chempionimiz son-sanoqsiz oltin, kumush va bronza medallarini qo'lga kiritdi. U ketma-ket o'rnatgan mo'jizaviy rekordlari bilan **tarix xotirasida muhrlanib qoldi** va Ginnesning rekordlar kitobiga kirdi. Bugun u yosh sportchilar uchun haqiqiy matonat va jasorat timsolidir.

Ma'nosi bir so'zga teng keladigan so'zlar yoki gaplar **ibora** deyiladi.

Masalan: *qo'y og'zidan cho'p olmagan* – yuvosh (Qanday?)
kapalagi uchib ketdi – cho'chidi (Nima qildi?)

Iboralar gap ichida bitta so'roqqa javob bo'ladi. Ulardan unumli foydalanish nutqning ta'sirchanligini oshiradi.

Tilshunoslikning iboralarni o'rganadigan bo'limi **frazologiya** deb ataladi.

1-mashq. Iboralarni soʻzlar bilan moslashtiring.

afsus qilmoq

baho bermoq

darmon boʻlmoq

qoʻli ochiq

gapni choʻzmoq

ogʻzi qulogʻida

saxiy

quvvatlantirmoq

nihoyatda xursand

pushaymon boʻlmoq

baholamoq

koʻp gapirmoq

2-mashq. Gaplarda ajratib koʻrsatilgan iboralarni bitta soʻz bilan yozing.

1. Dono buvimiz **qoʻli gul** chevar edi.
2. Akmal qorongʻida sharpani koʻrib, **kapalagi uchib ketdi**.
3. Madina mehmonlarni koʻrib, **boshi osmonga yetdi**.⁵
4. Alijon topshiriqni **koʻz ochib yumguncha** bajardi.⁴
5. Oyisi Umidaning barcha istaklarini **bajo keltirdi**.

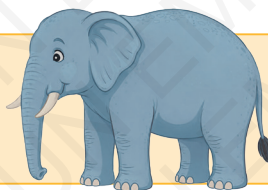
Foydalanish uchun soʻzlar: qoʻrqdi, mohir, tezda, bajardi, quvondi.

3-mashq. Rebusni yeching. Yashiringan iboralar maʼnosini izohlang.

dan

”””

yasa

i

ga

7

ti = di

4-mashq. Nuqtalar o'rniga gap mazmuniga mos iborani tanlab yozing.

1. Shaxmat musobaqasida² Javohir Sindorovning
2. Ota uch o'g'lini yoniga chaqirib, ...
3. Oz bo'lsa ham, ko'p o'rnida ko'rib, yo'lda do'stlaring bilan
4. U ariqning bo'yida, qanday yotgan bo'lsa, o'shandayligicha ... uxlab yotardi.

Foydalanish uchun: baham ko'r, tanbeh berdi, dong qotib, qo'li baland keldi.

5-mashq. Iboralarga mos rasm tanlang.

1 Tepa sochi tikka bo'ldi.

3 Og'zi qulog'iga yetdi.

2 Qovog'idan qor yog'di.

4 Tarvuzi qo'ltig'idan tushdi.

A

B

D

E

6-mashq. Iboralar ishtirokida gaplar tuzib yozing.

1. Belni bog'lamog'.
2. Do'ppisini osmonga otmoq.
3. Tirnoq ostidan kir qidirmoq.
4. Jo'jani kuzda sanamoq.
5. Tomdan tarasha tushganday.

7-mashq. Matnni ko'chiring. Iboralarni topib belgilang.

Hikoyat

Ikki bola bog'da o'ynardi. Ular tasodifan yerda yotgan yong'oq-ni ko'rib qolishdi.

– Bu mening yong'og'im, – deb birinchi bola unga qo'l uzatdi.

– Toshingni ter, – dedi ikkinchi bola unga o'dag'aylab. – Yong'oqqa birinchi bo'lib mening ko'zim tushdi. Demak, bu yong'oq meniki!

Tortishuv davom etdi.

Shu payt ular uchinchi bolani ko'rib qolishdi va undan yordam so'rashdi. Uchinchi bola o'ylanib o'tirmay, yerdan tosh olib yong'oqni chaqdi. Uni ikkiga bo'lib, po'chog'ini bolalarga uzatdi. O'ziga esa mag'zini oldi...

Xulosa: Ikki kishi tortishsa, foydani uchinchi odam ko'radi.

